EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 19.6.2024.
COM(2024) 611 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Horvātijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 611 final}

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Horvātijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97[1], un jo īpaši tās 3. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241[2], ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms, stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Atveseļošanas un noturības mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot ES finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas pusgada prioritātēm tas palīdz panākt ekonomikas un sociālo atveseļošanu un īstenot ilgtspējīgas reformas un investīcijas, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju ES un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāku īstenošanu.

(2) 2023. gada 27. februārī pieņemtās *REPowerEU* regulas[3] mērķis ir pakāpeniski izbeigt ES atkarību no Krievijas fosilā kurināmā importa. Tas palīdzēs iegūt enerģētisko

---

[1] OV L 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

drošību un dažādot ES energoapgādi, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. Horvātija savā nacionālajā atveseļošanas un noturības plānā iekļāva jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus.

(3) Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā ar paziņojumu "ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada"[4], lai nodrošinātu informācijas bāzi lēmumiem par politiku un radītu pamatnosacījumus izaugsmes palielināšanai. Paziņojumā kā viens no deviņiem savstarpēji pastiprinošiem faktoriem bija minēta konkurētspēja. Citi faktori bija piekļuve privātajam kapitālam, pētniecība un inovācija, izglītība un prasmes, kā arī vienotais tirgus – ārkārtīgi svarīgas politikas prioritātes, kas palīdzētu reformām un investīcijām atrisināt pašreizējās produktivitātes problēmas, kā arī vairotu ES un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspēju. 2024. gada 14. februārī Komisija pēc minētā paziņojuma pieņēma ziņojumu par vienoto tirgu un konkurētspēju[5]. Ziņojumā detalizēti aprakstītas Eiropas vienotā tirgus sniegtās konkurētspējas priekšrocības un sarežģījumi, analizējot gada norises atbilstoši deviņiem identificētajiem konkurētspējas faktoriem.

(4) 2023. gada 21. novembrī Komisija pieņēma 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu[6], tādējādi uzsākot 2024. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada ciklu. Eiropadome 2024. gada 22. martā apstiprināja pētījumā izvirzītās prioritātes saistībā ar konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2023. gada 21. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī 2024. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā nenorādīja Horvātiju kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība un par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats. Tajā pašā dienā Komisija arī pieņēma atzinumu par Horvātijas 2024. gada budžeta plāna projektu. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kuru Padome pieņēma 2024. gada 12. aprīlī, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2024. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana un kuru Padome pieņēma 2024. gada 11. martā.

(5) ES jaunais ekonomikas pārvaldības satvars stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī. Šis satvars ietver jauno Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97. Tas ietver arī grozīto Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu, un grozīto Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām[7]. Jaunais satvars ir vērsts uz valsts parāda atmaksājamību, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, kā arī pakāpenisku fiskālo konsolidāciju, kas panākamas ar reformām un investīcijām. Tas veicina valstu līdzatbildību un vairāk orientējas uz vidēju termiņu, piedevām plānota efektīvāka un konsekventāka izpilde.

---

4 COM(2023) 168 final.
5 COM(2024) 77 final.
6 COM(2023) 901 final.
7 Padomes Regula (ES) 2024/1264 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L, 2024/1264, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj), un Padomes Direktīva (ES) 2024/1265 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (OV L, 2024/1265, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

Katrai dalībvalstij būtu jāiesniedz Padomei un Komisijai savs vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns. Valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālajā plānā ir iekļautas dalībvalsts fiskālās, reformu un investīciju saistības, plānošanas periodam aptverot 4 vai 5 gadus atkarībā no tā, cik ilgs ir valsts likumdevēja parastais darbības laiks. Neto izdevumu[8] virzībai valstu vidēja termiņa fiskāli strukturālajos plānos būtu jāatbilst Regulas (ES) 2024/1263 prasībām, piemēram, par to, ka līdz korekcijas perioda beigām jāpanāk vai jānotur vispārējās valdības parāda ticama samazināšanās vai tam jāsaglabājas piesardzīgā līmenī, kas ir zemāks par 60 % no IKP, un ka valdības budžeta deficīts vidējā termiņā jāsamazina un/vai jāsaglabā zem atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP. Ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu saskaņā ar Regulā (ES) 2024/1263 izklāstītajiem kritērijiem, korekcijas periodu var pagarināt ne vairāk kā par 3 gadiem. Lai palīdzētu sagatavot minētos plānus, Komisija ir paredzējusi 2024. gada 21. jūnijā nosūtīt dalībvalstīm norādījumus par ziņām, ko iekļaut plānā un turpmākajos gada progresa ziņojumos, kuri tām būs jāiesniedz, un saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 5. pantu nosūtīs tām tehniskos norādījumus par fiskālo korekciju (attiecīgā gadījumā atsauces trajektoriju un tehnisko informāciju). Dalībvalstīm savi vidēja termiņa fiskāli strukturālie plāni būtu jāiesniedz līdz 2024. gada 20. septembrim, izņemot, ja dalībvalsts un Komisija vienojas šo termiņu pagarināt par saprātīgu laikposmu. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka šajā procesā iesaistās arī valsts parlaments, un pēc vajadzības būtu jāapspriežas ar neatkarīgām fiskālajām iestādēm, sociālajiem partneriem un citām ieinteresētajām personām.

(6) 2024. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās atbilstoši Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo šie plāni palīdz reāli novērst visas problēmas, kas minētas iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētajos attiecīgajos ieteikumos, vai arī būtisku to daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020., 2022. un 2023. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi arī attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas pārskatīti, atjaunināti vai grozīti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.

(7) Horvātija savu atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2021. gada 14. maijā. Komisija atbilstoši Regulas (ES) 2021/241 19. pantam novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2021. gada 28. jūlijā pieņēma lēmumu par Horvātijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu[9] un 2023. gada 8. decembrī grozīja šo lēmumu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 2. punktu, lai atjauninātu neatmaksājamā finanšu atbalsta maksimālo finanšu iemaksu, kā arī lai iekļautu *REPowerEU* nodaļu[10]. Maksājuma daļas tiek darītas

---

8 Neto izdevumi, kā definēts Padomes 2024. gada 29. aprīļa Regulas (ES) 2024/1263 2. pantā (OV L 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). "Neto izdevumi" ir visi valdības izdevumi, i) atskaitot procentu izdevumus, ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, iii) izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, iv) valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

9 Padomes Īstenošanas lēmums (2021. gada 28. jūlijs) par Horvātijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (10687/2021).

10 Padomes Īstenošanas lēmums (2023. gada 8. decembris), ar ko groza 2021. gada 28. jūlija Īstenošanas lēmumu par Horvātijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (15834/2023).

pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu par to, ka Horvātija ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

(8) Komisija 2024. gada ziņojumu par Horvātiju[11] publicēja 2024. gada 19. jūnijā. Tajā tika izvērtēts, kā Horvātija īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2023. gadam, un kā Horvātija īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjautājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjautājumi. Tajā bija arī novērtēts Horvātijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un ES pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(9) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem[12] Horvātijas vispārējās valdības bilance no pārpalikuma 0,1 % apmērā no IKP 2022. gadā samazinājās līdz 0,7 % deficītam 2023. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds no 67,8 % no IKP 2022. gada beigās saruka līdz 63,0 % 2023. gada beigās.

(10) Padome 2022. gada 12. jūlijā ieteica[13] Horvātijai rīkoties, lai nodrošinātu, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai fiskālās politikas nostājai[14], ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret enerģijas cenu kāpumu visneaizsargātākajām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Horvātijai tika ieteikts būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Horvātijai tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu un citus Savienības fondus. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālās politikas nostāja[15] 2023. gadā augstas inflācijas apstākļos bija ekspansīva: 3,0 % apmērā no IKP. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā bija ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 1,3 % no IKP. Tas ietver to mērķorientēto ārkārtas atbalsta pasākumu izmaksu palielinājumu (par 0,1 % no IKP), kuri bija vērsti uz mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kas ir visneaizsargātākie pret

---

11 SWD(2024) 611 final.

12 *Eurostat* euro rādītāji, 22.4.2024.

13 Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Horvātijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Horvātijas 2022. gada konverģences programmu (OV C 334, 1.9.2022., 88. lpp.).

14 Pamatojoties uz Komisijas 2024. gada pavasara prognozi, vidēja termiņa potenciālās izlaides pieaugums, ko izmanto fiskālās nostājas mērīšanai, Horvātijā 2023. gadā nominālā izteiksmē ir bijis 11,6 %, ņemot vērā 10 gadu vidējo reālo potenciālo izaugsmes tempu un 2023. gada IKP deflatoru.

15 Fiskālā nostāja tiek definēta kā vispārējās valdības pamata budžeta stāvokļa izmaiņas pret iepriekšējo gadu. Ar tās palīdzību novērtē ekonomikas stimulu, ko rada fiskālā politika – gan tā, kas attiecas uz valsts finansējumu, gan tā, kas attiecas uz finansējumu no ES budžeta. Fiskālā nostāja tiek mērīta kā starpība starp i) vidēja termiņa potenciālo izaugsmi un ii) primāro izdevumu izmaiņām, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus (un neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus) un ietverot izdevumus, ko finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem Savienības fondiem. Negatīva (pozitīva) rādītāja zīme norāda uz ekspansīvu (ierobežojošu) fiskālo politiku.

enerģijas cenu pieaugumu. Tāpēc valsts finansēto neto primāro kārtējo izdevumu ekspansīvā ietekme 2023. gadā tikai daļēji bija saistīta ar mērķorientēto ārkārtas atbalstu mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kas ir visneaizsargātākie pret enerģijas cenu pieaugumu. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) ekspansīvo pieaugumu veicināja arī enerģētikas ārkārtas pasākumi, kas nebija mērķorientēti, pastāvīgs publiskā sektora algu pieaugums un sociālo pabalstu pieaugums. 2023. gada valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums neatbilda Padomes ieteikumam. Izdevumi, kas finansēti no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem, 2023. gadā veidoja 3,4 % no IKP. Valsts finansētās investīcijas 2023. gadā bija 3,6 % no IKP – salīdzinājumā ar 2022. gadu ir vērojams sarukums par 1,4 procentpunktu. Horvātija no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem finansēja papildu investīcijas. Horvātija finansēja publiskās investīcijas, kas sekmēs zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, piemēram, ēku energorenovāciju, biodegvielu un ūdeņraža ražošanu, ūdens un atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūru, elektroenerģijas un gāzes infrastruktūru, publiskās pārvaldes digitalizāciju, investīcijas digitālajā diagnostikā un aprīkojumā slimnīcām un atbalstu uzņēmējdarbības sektoram zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai, ko daļēji finansē no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem ES fondiem.

(11) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2024. gadā palielināsies par 3,3 % un 2025. gadā par 2,9 %, un SPCI inflācija 2024. gadā plānota 3,5 % apmērā un 2025. gadā 2,2 % apmērā.

(12) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2024. gadā būs 2,6 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās samazināsies līdz 59,5 %. Deficīta pieaugums 2024. gadā galvenokārt atspoguļo izdevumu turpmāku pieaugumu, ko izraisa publiskā sektora algu jaunā reforma, pensiju un sociālās palīdzības turpmāks pieaugums un liels valsts finansēto investīciju pieaugums. Tas, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gadā samazinās, kaut arī fiskālā nostāja ir ekspansīva, ir saistīts ar saucēja ietekmi, ko rada joprojām stabils IKP pieaugums un parādu samazinoša atlikumu un plūsmu korekcija. Minētā korekcija ietver noguldījumu rezervju daļēju izmantošanu, lai atmaksātu daļu no parāda 2024. gadā (pēc tam, kad 2023. gadā tika reģistrēti lielāki noguldījumi parāda nākotnes atmaksu daļējas priekšfinansēšanas dēļ), un grāmatvedības darījumus EKS izteiksmē pēc militāro lidmašīnu piegādes, par kuru tika samaksāts iepriekšējos gados. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja 2024. gadā būs ekspansīva: 1,2 % apmērā no IKP.

(13) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma neatmaksājamā atbalsta (“dotācijām”) 2024. gadā tiks finansēti izdevumi, kuru vērtība atbilst 1,2 % no IKP (salīdzinājumā ar 0,7 % no IKP 2023. gadā). No Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām finansētie izdevumi dos iespēju veikt kvalitatīvas investīcijas un produktivitāti palielinošas reformas, tiešā veidā neietekmējot Horvātijas vispārējās valdības bilanci un valsts parādu. Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma aizdevumiem 2024. gadā tiks segti izdevumi, kuru vērtība atbilst 0,3 % no IKP (salīdzinājumā ar 0,1 % no IKP 2023. gadā).

(14) Padome 2023. gada 14. jūlijā ieteica[16] Horvātijai nodrošināt, ka 2024. gadā tiek īstenota piesardzīga fiskālā politika, jo īpaši ierobežojot valsts finansēto neto primāro izdevumu[17] nominālo pieaugumu līdz ne vairāk kā 5,1 %. Dalībvalstis tika aicinātas 2023. gada budžeta izpildē un 2024. gada budžeta plāna projektu gatavošanā ņemt vērā, ka Komisija ierosinās Padomei sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz datiem par 2023. gada budžeta izpildes rezultātiem. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi Horvātijas neto valsts finansētie primārie izdevumi 2024. gadā pieaugs par 14,4 %, tātad šis rādītājs pārsniegs ieteikto maksimālo pieauguma tempu. Šis izdevumu pārsniegums salīdzinājumā ar valsts finansēto neto primāro izdevumu ieteikto maksimālo pieauguma tempu 2024. gadā atbilst 3,6 % no IKP. Tas rada risku, ka nebūs nodrošināta atbilstība Padomes ieteikumam.

(15) Turklāt Padome ieteica Horvātijai 2023. un 2024. gadā pēc iespējas drīz izbeigt spēkā esošos enerģētikas ārkārtas atbalsta pasākumus un attiecīgos ietaupījumus izmantot valdības budžeta deficīta samazināšanai. Padome arī precizēja, ka tad, ja enerģijas cenas atkal pieaugtu un tāpēc būtu nepieciešami jauni atbalsta pasākumi vai būtu jāturpina esošie pasākumi, Horvātijai būtu jānodrošina, ka tie ir vērsti uz neaizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieņemami un saglabā stimulus taupīt enerģiju. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi enerģētikas ārkārtas atbalsta pasākumu prognozētās neto budžeta izmaksas[18] ir 1,9 % no IKP 2023. gadā, 2024. gadā būs 0,6 % un 2025. gadā 0,0 %. Konkrētāk, tiek pieņemts, ka elektroenerģijas un gāzes cenu griestu pasākumi paliek spēkā līdz 2024. gada septembra beigām. Ja attiecīgie ietaupījumi atbilstoši Padomes ieteikumam tiktu izmantoti valdības budžeta deficīta mazināšanai, minētās prognozes 2024. gadā nozīmētu fiskālo korekciju 1,3 % apmērā no IKP (neto valsts finansēto primāro izdevumu[19] ekspansīvā ietekme uz 2024. gada fiskālo nostāju būtu 2,2 % apmērā no IKP). Netiek prognozēts, ka enerģētikas ārkārtas atbalsta pasākumi tiktu izbeigti pēc iespējas drīz 2023. un 2024. gadā. Tas rada risku, ka nebūs nodrošināta atbilstība Padomes ieteikumam. Turklāt netiek prognozēts, ka attiecīgie ietaupījumi tiks pilnībā izmantoti valdības budžeta deficīta samazināšanai. Arī tas rada risku, ka nebūs nodrošināta atbilstība Padomes ieteikumam. Lēsts, ka budžeta izmaksas par enerģētikas ārkārtas atbalsta pasākumiem, kas vērsti uz neaizsargātām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, 2024. gadā būs 0,1 % apmērā no IKP (0,4 % 2023. gadā), un šo izmaksu daļa 0,1 % apmērā no IKP saglabās cenas signālu samazināt enerģijas patēriņu un palielināt energoefektivitāti (0,3 % 2023. gadā).

---

16 Padomes Ieteikums (2023. gada 14. jūlijs) par Horvātijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Horvātijas 2023. gada stabilitātes programmu (OV C 312, 1.9.2023., 97. lpp.).

17 Neto primārie izdevumi tiek definēti kā valsts finansētie izdevumi, no kuriem atņemti i) diskrecionārie ieņēmumu pasākumi, ii) procentu izdevumi, iii) cikliskā bezdarba izdevumi un iv) vienreizējie un citi pagaidu pasākumi.

18 Šis lielums atspoguļo minēto pasākumu gada budžeta izmaksas, ievērojot ieņēmumus un izdevumus un attiecīgā gadījumā atskaitot ieņēmumus no nodokļiem par enerģijas piegādātāju negaidīto papildu peļņu.

19 Šī ietekme tiek noteikta kā vispārējās valdības primāro izdevumu izmaiņas, atskaitot i) diskrecionāro ieņēmumu pasākumu izmaiņu ietekmi uz budžetu, ii) vienreizējos izdevumus, iii) cikliskā bezdarba izdevumus un iv) no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citu ES fondu neatmaksājamā atbalsta (dotācijām) finansētos izdevumus, attiecībā pret nominālā IKP potenciālā pieauguma vidēja termiņa (10 gadu) vidējo rādītāju, izsakot kā attiecību pret nominālo IKP.

(16) Padome turklāt Horvātijai ieteica saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt Atveseļošanas un noturības mehānisma dotāciju un citu ES fondu efektīvu apguvi, jo īpaši nolūkā veicināt zaļo un digitālo pārkārtošanos. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi valsts finansētās publiskās investīcijas 2024. gadā palielināsies līdz 4,5 % no IKP (2023. gadā tās bija 3,6 % no IKP). Tas atbilst Padomes ieteikumam. Paredzams, ka publiskie izdevumi, kas tiek finansēti no ieņēmumiem no ES fondiem, tai skaitā no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām, 2024. gadā samazināsies līdz 2,3 % no IKP (3,4 % no IKP 2023. gadā). Šo samazinājumu nosaka 2014.–2020. gada plānošanas perioda beigas ES struktūrfondiem, kuriem līdzekļi bija pieejami līdz 2023. gadam.

(17) Pamatojoties uz prognozes sagatavošanas termiņā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisija savā 2024. gada pavasara prognozē paredz, ka valdības budžeta deficīts 2025. gadā būs 2,6 % no IKP. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2025. gada beigās samazināsies līdz 59,1 %.

(18) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktā un V pielikuma 2.2. kritērijā, atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Paredzams, ka tās palīdzēs efektīvi risināt problēmas, kas konstatētas attiecīgajos konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, – visas vai ievērojamu to daļu. Šajā saspringtajā termiņā ir svarīgi nekavējoties turpināt efektīvu plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu, lai zaļā un digitālā pārkārtošanās uzlabotu Horvātijas ilgtermiņa konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot sociālo taisnīgumu. Lai izpildītu plānā noteiktās saistības līdz 2026. gada augustam, Horvātijai ir svarīgi turpināt reformu īstenošanu un paātrināt investīcijas, novēršot kavējumu risku un vienlaikus nodrošinot ievērojamu administratīvo kapacitāti. Apguves problēmas varētu rasties sakarā ar investīciju lielo koncentrāciju atveseļošanas un noturības plāna (ANP) īstenošanas perioda beigās. Pietiekami cieša koordinācijas līmeņa uzturēšana starp dažādiem pārvaldes līmeņiem mazinātu šādus riskus, nodrošinot efektīvu pārvaldību un veicinot projektu savlaicīgu īstenošanu. Joprojām ir būtiski sistemātiski iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības, sociālos partnerus, pilsonisko sabiedrību un citas attiecīgās ieinteresētās personas, lai nodrošinātu plašu līdzdalību atveseļošanas un noturības plāna sekmīgā īstenošanā.

(19) Gatavojot kohēzijas politikas fondu vidusposma pārskatu, Horvātijai saskaņā ar Regulas (ES) 2021/1060 18. pantu līdz 2025. gada martam jāpārskata katra programma, cita starpā ņemot vērā 2024. gada konkrētajai valstij adresētajos ieteikumos norādītos problēmjautājumus. Uz pārskata pamata notiek katrā programmā iekļautā ES finansējuma galīgā piešķiršana. Lai gan Horvātija ir panākusi progresu kohēzijas politikas un Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā, problēmjautājumi ir saglabājušies un starp galvaspilsētu un pārējo Horvātiju joprojām pastāv ievērojamas reģionālās atšķirības, jo īpaši darbaspēka ražīguma, investīciju līmeņa un nodarbinātības ziņā. Ir izšķiroši svarīgi paātrināt kohēzijas politikas programmu īstenošanu un stiprināt administratīvās spējas visos pārvaldības līmeņos. Programmās iekļautās prioritātes vēl aizvien ir aktuālas. Papildus administratīvās spējas pasākumiem ir svarīgi strauji investēt arī pētniecībā un attīstībā ārpus galvaspilsētas reģiona. Ir arī jāveicina pārkārtošanās uz klimatneitrālu ekonomiku, īstenojot taisnīgas pārkārtošanās teritoriālos plānus, risinot enerģētiskās nabadzības problēmu un veidojot energokopienas. Atkritumu savākšanas un apsaimniekošanas uzlabošana joprojām ir prioritāte. Ir svarīgi veicināt aktīvu darba tirgus politiku, prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju ar mērķi veidot individuālus mācību kontus, atbalstīt deinstitucionalizāciju un investēt pietiekamos un cenas ziņā pieejamos sociālajos

pakalpojumos, kas balstīti kopienā. Horvātija varētu izmantot Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu[20], lai palīdzētu pārveidot konkurētspēju, investējot tādās jomās kā digitālās tehnoloģijas un padziļināta inovācija, tīras un resursefektīvas tehnoloģijas, biotehnoloģijas un zāļu ražošana.

(20) Papildus ekonomiskajām un sociālajām problēmām, ko risina ar atveseļošanas un noturības plāna un citu ES fondu palīdzību, Horvātija saskaras ar vairākām papildu problēmām, kas saistītas ar piekļuvi dažādiem finansējuma avotiem un kapitāla tirgu veicināšanu, prasmju neatbilstību darba tirgum un to publisko iestāžu sadrumstalotību, kuras veic pētniecības, izstrādes un inovācijas darbības.

(21) Nebanku finansējums Horvātijā joprojām nav pietiekami attīstīts. Akciju tirgus kapitalizācija un parāda un pašu kapitāla instrumentu emisijas līmenis ievērojami atpaliek no ES vidējā rādītāja. Privātā kapitāla un iespējkapitāla tirgus darbībās ir maz pozitīvu tendenču. Zems uzticēšanās līmenis alternatīviem finansēšanas avotiem un to pievilcības trūkums ir vēl viens šķērslis privāto uzkrājumu novirzīšanai uz kapitāla tirgu un akciju tirgus attīstībai. Inovatīvu mazo un vidējo uzņēmumu jaudas palielināšana, lai panāktu gatavību tirgum un piesaistītu investorus, var veicināt konkurētspējīgāku investīciju vidi. Pasākumi, kas atvieglo privāto investoru tiešu dalību obligāciju un kapitāla tirgos un novērš ar nodokļiem saistītus šķēršļus investoriem, vēl vairāk stiprinātu tirgus finansējuma nozīmi.

(22) Horvātijas darba tirgū turpinās pozitīvas tendences, lai gan joprojām pastāv prasmju neatbilstība. Tā saasina darbaspēka trūkumu, vienlaikus ierobežojot ražīguma pieaugumu. Darbaspēka trūkums ir īpaši izteikts celtniecībā, tūrismā un dažās rūpniecības nozarēs. Neraugoties uz uzlabojumiem, nodarbinātības līmenis joprojām ir zems, jo īpaši mazkvalificētu darba ņēmēju vidū. Pieaug neaktīvo cilvēku skaits vecumā no 15 līdz 29 gadiem, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu. Agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes iestāžu ierobežotā pieejamība un pienācīgas deinstitucionalizētas ilgtermiņa aprūpes trūkums kavē iedzīvotāju, īpaši sieviešu, iesaistīšanos ekonomiski aktīvajā darbaspēkā. Kopā ar nelabvēlīgajām demogrāfiskajām tendencēm tas palielina darbaspēka trūkumu un neļauj pilnībā izmantot iekšzemes darbaspēku. Fizikas un matemātikas skolotāju trūkums ietekmē pamatprasmes un Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas (*PISA*) rezultātus, kavējot augstāka līmeņa prasmju apgūšanu, terciārās izglītības iegūšanu (šis rādītājs ir viens no zemākajiem Eiropas Savienībā), studentu skaita pieaugumu zinātnes, tehnoloģiju, inženierzinātņu un matemātikas (*STEM*) jomās un ekonomikas inovācijas spējas. Dalība pieaugušo izglītības programmās ir pavisam neliela. Līdz ar to uzņēmumi uzskata, ka kvalificētu darbinieku pieejamība ir viens no galvenajiem investīciju šķēršļiem. Horvātija ir īstenojusi investīcijas un reformas izglītībā un apmācībā, arī saskaņā ar ANP un kohēzijas politiku, lai uzlabotu kvalificētu darbinieku piedāvājumu un saskaņotu programmas ar darba tirgus vajadzībām. Tomēr ir gan nepieciešamība, gan iespējas pastiprināt šos centienus, pielāgojot esošos pasākumus un ieviešot individuālus mācību kontus, lai pieaugušo izglītību padarītu pievilcīgāku un pieejamāku, tostarp neaktīvajiem darbspējīgā vecuma iedzīvotājiem un ārvalstu darba ņēmējiem. Gan izglītības sistēmā, gan darba tirgū vairāk jācenšas attīstīt prasmes, kas vajadzīgas, lai paātrinātu pāreju uz aprites ekonomiku.

[20] Regula (ES) 2024/795 (2024. gada 29. februāris), ar ko izveido Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu (“*STEP*”).

(23) Horvātijas sniegumā pētniecības un inovācijas jomā saglabājas pozitīvas tendences. Tomēr turpmāku progresu zināmā mērā kavē ļoti sadrumstalotā publiskās pētniecības, izstrādes un inovācijas vide valsts pētniecības iestādēs un universitātēs. Proti, šo iestāžu lielais skaits un sadrumstalotība mazina efektivitāti un samazina sadarbības un zināšanu pārneses iespējas, arī starp uzņēmumiem un akadēmiskajām aprindām. Horvātija saskaņā ar ANP ir īstenojusi reformas ar mērķi samazināt publisko pētniecības iestāžu skaitu. Tomēr būtu lietderīgi palielināt šo centienu tvērumu, vērienīgumu un īstenošanas tempu. Turklāt pētniecībai un izstrādei un inovācijas shēmu ieviešanai atvēlēto uzņēmējdarbības izdevumu daļa uzņēmumos joprojām ir krietni zem ES vidējā rādītāja, līdz ar to kopumā samazinās sniegums.

(24) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm 2024. gadā ieteica rīkoties, tai skaitā izmantojot atveseļošanas un noturības plānus, lai īstenotu ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku. 1., 2., un 3. ieteikuma īstenošana Horvātijai palīdzēs īstenot pirmo, otro, trešo un ceturto eurozonai adresēto ieteikumu,

AR ŠO IESAKA Horvātijai 2024. un 2025. gadā rīkoties šādi.

1. Laikus iesniegt vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu. Ievērojot reformētā Stabilitātes un izaugsmes pakta prasības, ierobežot neto izdevumu[21] pieaugumu 2025. gadā līdz līmenim, kas vidējā termiņā nodrošina vispārējās valdības budžeta deficīta saglabāšanu zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības, kura ir 3 % no IKP, un vispārējās valdības parādu saglabāšanu piesardzīgā līmenī.

2. Stiprināt administratīvo spēju, kas attiecas uz ES līdzekļu pārvaldīšanu, paātrināt investīcijas un saglabāt reformu īstenošanas tempu. Novērst nesen radušos kavējumus, lai turpinātu ātru un efektīvu atveseļošanas un noturības plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu, nodrošinot reformu un investīciju pabeigšanu līdz 2026. gada augustam. Paātrināt kohēzijas politikas programmu īstenošanu. Saistībā ar vidusposma pārskatīšanu turpināt koncentrēties uz saskaņotajām prioritātēm, vienlaikus ņemot vērā Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformas piedāvātās konkurētspējas uzlabošanas iespējas.

[21] Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 2. panta 2. punktu "neto izdevumi" ir visi valdības izdevumi, atskaitot procentu izdevumus, diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

3. Stiprināt konkurētspēju: i) uzlabot piekļuvi dažādiem finansējuma avotiem un veicināt kapitāla tirgu darbību, atvieglojot privāto ieguldītāju dalību obligāciju tirgū, novēršot šķēršļus kotēšanai biržā un stiprinot korporatīvo pārvaldību, lai uzlabotu akciju tirgus pievilcību; ii) samazināt darbaspēka un prasmju trūkumu, stiprinot pamatprasmes, uzlabojot prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju un uzlabojot piekļuvi formālajai ilgtermiņa aprūpei mājās un kopienā, un iii) novērst to publisko iestāžu sadrumstalotību, kuras veic pētniecības, izstrādes un inovācijas darbības, nodrošinot visaptverošu un saistošu pieeju dažādu atbalsta funkciju apvienošanai, pastiprinot finansiālus stimulus apvienošanās īstenošanai un nodrošinot attiecīgo stratēģisko mērķu veicināšanu saskaņā ar vienošanos par sniegumu starp Zinātnes un izglītības ministriju un publiskajām pētniecības un augstākās izglītības iestādēm.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs